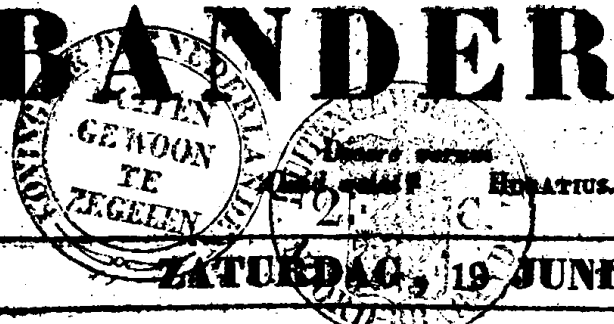

NOORD-BRABANDER.

NOMMER 73

's BOSCH.

ZATERDAG, 19 JUNIJ 1830.

Frankryk.

PARIS, 14 juny.

PROCLAMATIE DES KONINGS.

Wij **Karel**, bij de gratie Gods, Koning van Frankryk en Navarre, aan allen die deze zullen zien, heil en zaligheid.

Franschen, de laatste kamer der afgevaardigden heeft mijne bedoelingen miskend. Ik had recht om op hare medewerking te rekenen tot het daargestellen van het goede, hetwelk ik bepeinsde; zij heeft mij dit geweigerd! Als vader van mijn volk, is mijn hart daarover neerslagtig; als Koning hen ik er door beledigd. Ik heb de onthinding van die Kamer uitgesproken.

Franscheal nu voorspoed maakt mijnen roem uit; uw geluk is het mijne. Op het oogenblik, dat de kies-collegien op alle punten van mijn koningrijk zullen geopend worden, tult gij naar de stem van uwen Koning luisteren.

Het constitutionele charter en de instellingen waarvan hetzelfde den grond gelegd heeft, te handhaven, was en zal steeds het doel mijner pogingen zijn.

Maar om dat doel te bereiken, moet ik de geheiligde regten, welke het erfdeel mijner kroon zijn, vrij uitoefenen en doen eerbiedigen.

In die regten ligt de waarborg der openbare rust en van uwe vrijheden. De aard van het gouvernement zou veranderd worden, indien strafwaardige aanslagen mijne voorregten verzwakten en ik zou mijne eeden verraden, indien ik zulks duldde.

Onder de bescherming van dat gouvernement is Frankryk bloeiend en vrij geworden. Het is aan hetzelfde zijne vrijheden, zijn crediet en zijne nijverheid verschuldigd. Frankryk heeft niets aan andere staten te benijden, en kan naar niets anders haken, dan naar de regten, welke het geniet.

Stelt u derhalve omtrent uwe regten genust. Ik vermeng dezelve niet met de mijnen, en zal ze niet eene gelijke zorgvuldigheid beschermen.

Laten zij u niet door de listvolle taal van de vijanden uwer rust op het dwaalspoor brengen. Waart onwaardige verdieningen en valsche vrees, die het spandruif van de onvrede schakken en groote ongeregeldeheden zonden kunnen verwekken, van u af. De bedoelingen van hen, welke die vrees verspreiden, zullen, welke zij dan ook zijn mogen, voor mijn onveranderlijk besluit, vallen. Uwe veiligheid, uwe belangen zullen even weinig als uwe regten in gevaar gebragt worden; ik waak zoo wel over den eenen als over de anderen.

Kiezers, haast u, om u naar uwe collegien te begeben. Dat een berispelijk verzuim dezelve niet van uwe tegenwoordigheid beroove! Dat een zelfde gevoel u beziele, dat een zelfde vaan u verbindt!

Het is uw Koning, die dit van u vraagt; het is een vader, die u roept.

Vervult uwe pligten; ik zal weten de mijnen te verwullen.

Gegeven in ons kasteel der Tuilerien, den 3 der maand junij, van het jaar van gratie achttien honderd en dertig en van onze regering het zede. (Get.) **KAREL**, van wege den Koning.

De president van den raad der ministers, (Get.) **PAUL DE POLIGNAC**.

De koninklijke ordonnantie, waarbij de presidenten der kieskollegien benoemd zijn, is heden verschenen, gedagteekend den 6 mei; onder de benoemingen merkt men op die van de heeren de *Villèle*, *Cornière*, *Ravez*, *Berryer*, *Dupon*, de *Mantignac*, de *Lobardonnaie*, den markies de *Pastoret*, en de *Barthier*.

— Volgens de *Drapeau Blanc* zouden de prefecten last bekomen hebben, om onmiddellijk na de verkiezingen de lijst der ambtenaren, welke hunnen pligt niet gedaan hadden, op te zenden, en hij roegt er bij, dat men altijd den tijd zal hebben, om hun te ontslaan.

— Volgens alhier ontvangene berichten uit Rome, is de toestand der gezondheid van den H. Vader, ofschoon wat beter dan voor eenige maanden, nogtans maar zeer zwak, en het is wel mogelijk van in minder dan zes maanden de onverwachte en onvoorziene dood van *Leo XII*, door het door geneeskundigen voorged overtijden van *Pius VIII* te zien gevolgd worden. Intusschen spreekt men van eene verandering in het ministerie, en het schijnt, dat de kardinaal *Albani* als staatssecretaris van Z. H., door den kardinaal *Bernetti*, die reeds deze betrekking onder wijlen den Paus *Leo XII* heeft gehad, zal vervangen worden. De onderhandelingen tusschen de pauselijke regering en het nederlandsch gouvernement, worden, ofschoon in stilte en

om zoo te zeggen, *in pecto*, met eene voorzigtige traagheid voortgezet. Men wil te Rome, dat reeds een bisschop voor den herstelden stoel van Brugge benoemd is, en die benoeming nu aan de goedkeuring van Z. M. den Koning der Nederlanden onderworpen is geworden. Zoo sommige meenen, zouden gemelde onderhandelingen nog wel twee jaren kunnen duren, alvorens het tusschen den Heiligen Stoel en de Nederlanden gesloten concordaat in al dezelve deelen en punten zal bepaald en ten uitvoer gebragt zijn.

— Een engelsch dagblad maakt de opmerking, dat, na den dood van den hertog van Clarence, Hanover van de kroon van Engeland zal gescheiden zijn; de kroon van Hanover wordt alleen in de mannelijke lijn overgebragt, welke de hertog van Cumberland zou erven, terwijl de jonge prinses van Kent, dien van Engeland zou bestijgen.

— De *National* spreekt sedert eenige dagen veel van een verdedigend en aanvallend verbond tusschen de Porte en Engeland en verzekert buitendien, dat Engeland van Turkije al de bezittingen in Europa, Azia en Afrika, tot waarborg zou bekomen; deze tijding, zegt de *Gazette*, is eene loutere uitvinding van den *National*.

— De *Moniteur* behelst heden een rapport van den admiraal der vloot, den baron *Duperré*, waaruit blijkt, dat zij in den morgen van den 30 mei bij de kust van Algiers was genaderd; doch dat er toen een hevige wind opstak en uit alles bleek, dat er slecht weder zou komen; dat de vloot zich daarop weder van de kust verwijderd heeft, om gunstiger weder tot de landing af te wachten. De afdeeling, welke den 27 mei van Toulon is vertrokken, is door storm verstrooid. Eenige schepen derzelve hebben zich gevoegd bij het konvooi, hetwelk de armee vergezelt, de overigen hebben zich naar de baai van Palma begeven, waar zich de geheele vloot weder zou vereenigen. Dit rapport is van den 2 junij, en uit zee onder den wind van Majorca gedagtekend.

Wijders behelst de *Moniteur* ook een bericht van den luitenant ter zee *d'Assigny*, omtrent het lot der brikken van het eskader de *de la Force*, die op de kust van Algiers was genaderd. Tien van de schiphreukelingen bevinden zich in de hagne van Algiers; de overigen zijn meereendeels vermoord. De aanleiding daartoe schijnt geweest te zijn, dat eenige schepen van het eskader de verongelukte schepen zijn genaderd en met het kanon hebben geschoten, waardoor eenige Beduinen werden gekwetst. Toen de gemelde luitenant met zijne lotgenooten te Algiers kwam, zagen zij de hoofden buaner vermoorde kameraden voor liet woeste gepenpel ten toon gesteld; op dit gezicht vielen verscheidene hunner slaauw. De kapitein *Brust* is door den effendi bij den aga verhoord. Uit eenen brief van Toulon, die hem vertoond werd, is gebleken, dat de Dey bericht ontving van alles wat daar omging. Men heeft vele moeite gedaan om zijne papieren te bekomen, en hem de vrijheid beloofd, indien hij ze bezorgde; hij antwoordde, dat hij ze verscheurd had; op nader aanhouden, verklaarde hij, dat als hij ze had, liever zijn leven zou willen verliezen, dan ze overgeven. Hem is ook gevraagd, of onse troepen met weersin naar Algiers vertrokken. Daarop heeft hij geantwoord, dat het gedrag onzer troepen, als zij ont-scheept waren, het tegendeel zou bewijzen.

Nederlanden.

's Maaspoort, 18 juny.

Men zegt, dat het besluit nopens het vrij gebruik der Fransche taal, de goedkeuring van al de leden van den raad van state op het voorstel van wege Zijne Majesteit bekomen heeft; het schijnt, dat de heer van *Maanen* beperkingen, vooral voor de beide Vlaanderen en de provincie Antwerpen zou verlangd hebben, doch dat de tusschenkomst van een doorlichtig parunaadje voor die provincien gunstig is geweest.

— Volgens de laatste telling bedraagt de bevolking van Maas-tricht 22,118 zielen, waaronder niet begrepen zijn 2326 onder-officieren en soldaten van het garnizoen; deze hier bij gerekent, zou men in het geheel 24,444 zielen tellen.

— Volgens den *Kotaiour van Maastricht*, bevonden de heeren de *Potter* c. s. zich op den 15 dezer te Vaals, en liet zou onwaar zijn, dat zij in den nacht uit Vaals wederom met de maarschaussée's in een rijtuig naar Brussel zouden vervoerd zijn.

— Behalve de 16 haringbuisen, die Amsterdam dit jaar ter visscherij zend, zullen er uitzeilen 81 uit Vlaardingen, 18 uit Maasluis, 1 uit Rotterdam, 2 uit Delfshaven, 3 uit Zwartewaal, 5 uit Eekhuizen en 5 uit de Ryp; zijnde dus te samen 181 buizen.

Wij meenen bewezen te hebben, dat er sedert eenige weken, eene gelukkige verandering in den gang van het gouvernement plaats heeft. Mogt men daaraan nog twijfelen, dat men dan opmerke, dat de *Gazette des Pays-Bas* onlangs aan het hollandsche dagblad van den heer van Maanen eene berisping gericht heeft; welke, om fatsoenlijk te zijn, daarom niet te minder uitdrukkelijk schijnt.

«Dat blad, zegt zij, verwijt, na persoonlijk den minister van financiën te hebben aangerand, aan den minister van binnenlandsche zaken, dat hij, op bevel des Konings, woorden van goedgunstigheid tot de vertegenwoordigers der natie gevoerd heeft, laakt hem vooral, dat hij diegenen medeburgers (*) heeft genoemd, welke de Koning zelf landgenooten noemt, en berispt eindelijk luide de zamenstelling van het ministerie. Wij hopen, dat die schrijvers (die der *Nederlandsche Gedachten*), op eene voor hun zelve voldoende wijze, aanvallen van die soort zullen kunnen overeenbrengen met de grondbeginselen, welke zij verdedigd hebben.... Wij willen gaarne gelooven, dat hunne gesteldheid zoodanig is, dat zij ZONDER OMZIGTIGHEID hebben kunnen bekend maken, HETGEEN ZIJ SOMTIJDS BEKEND GEMAAKT HEBBEN, EN DAT ZIJ ZONDER EENIGE ONVOEGZAAMHEID HEBBEN KUNNEN AANRAN DEN, HETGEEN ZIJ THANS AANRAN DEN.»

Men ziet het, de les is beleefd, maar zij zegt veel.

Laten wij nu onze kleine aanmerkingen maken.

De *Gazette des Pays-Bas*, die, sedert eenigen tijd, de dagbladen van den heer van Maanen navolgde, verwijderd zich nu van dezelve; zij randt thans diegenen aan, welke zij vóór drie of vier maanden in het geheel niet willens zou geweest zijn aan te randen; zij prijst hetgeen die laken; en deze van hunnen kant laken en bedillen datgene, waarover zij met lof spreekt. De *Nederlandsche Gedachten* halen op eene bittere wijze de taal van den heer de la Coste door; de *Gazette des Pays-Bas* verdedigt en regtvaardigt dezelve.

Uit dit alles zal men vrij mogen besluiten, 1°. dat de heeren ministers elkander niet verstaan, ten minste dat de heer de la Coste zich niet met den heer van Maanen niet verstaat; en hier haasten wij ons met aan den eersten herstelling van eer te geven. Wij hadden gezegd, op het oogenblik, dat hij de portefeuille had aangenomen, dat hij waarschijnlijk aan den minister van justitie zoude gehoorzamen; de uitkomst heeft bewezen, dat wij ons vergisten: God zij deswege geloofd! en eer zij den heer de la Coste toegebracht! Het tweede besluit, dat wij trekken uit de daadzaken, waarvan wij getuigen zijn, is, dat de heer van Maanen het gouvernement niet meer medesleept en dat de tijd der manifestatiën en circulaire's voorbij is.

En niet nu reeds van dit oogenblik af de gelukkige gevolgen van verandering. Een of twee daden van regtvaardigheid waren genoegzaam om het vertrouwen voor de hand te herstellen, welke heeft men het groote werk der herstellingen en der verzoening begonnen, of woorden van vrede en voldoening hebben algemeen de klagten en murmuringen opgevolgd. De dagbladen der oppositie hebben eensklaps eene andere taal aangenomen; die taal word meer en meer vreedzaam. Zijn dat nu de *misselingen* en de *Jacobynen*, welke men beschuldigde, dat zij een omwenteling zochten en den troon wilden omver werpen? Men herinnere zich de slinksche voorzeggingen, welke, nog geen maand geleden, de fanatieke schrijvers van den *National* deden hooren? volgens deze was het, indien men het ontwerp van wet van van Maanen tegen de drukpers niet aanneme, met het koninkrijk der Nederlanden gedaan; de burgeroorlog was daar, en bij gevolg de vreemde bezetting. Dat ontwerp nu is van de hand gewezen; de heer van Maanen zelf schijnt iets van zijn crediet te hebben verloren; en de burgeroorlog is nooit verder van onze schoone en vruchtbare provincien verwijderd geweest.

Ziedaar dan het gouvernement plotseling en misschien tegen zijne eigene verwachting in den gunstigsten toestand geplaatst, om aller harten te herwinnen, om binnen korten tijd de rust in alle hoeken des koninkrijks terug te brengen, en om vervolgens rustiglijk te arbeiden aan de hervorming van de misbruiken, welke in de administratie mogten plaats hebben.

Maar is de toestand van het gouvernement schoon, die der oppositie is zulks niet minder; op het punt staande om de vruchten van eenen moeilijken strijd te plukken, vindt zij daarenboven thans de gelegenheid om te toonen wat zij is. De liberale Belgen zijn duizendmalen beschuldigd, dat zij niets anders zochten dan de republiek; de katholieke Belgen, van hunnen kant, zijn niet minder dikwijls beschuldigd geworden, dat zij geen protestantschen Vorst wilden hebben. Het oogenblik schijnt te zijn gekomen, waarop die lasteringen sullen wederlegd worden, en waarop voor de lasteraars niets dan beschaamdheid en verachting zal overblijven. De belgische oppositie zal eindelijk gekend worden, en, wij durven het voorzeggen, voortaan zal zij niet alleen hier, maar door geheel Europa geëerbiedigd worden.

(*Courrier de la Meuse.*)

Een fransch dagblad, *le Temps*, heeft onlangs eene statis-

(*) De redakteurs van de *Nederlandsche Gedachten* weigeren inderdaad aan de Belgen de regien en den titel van burgers; zij houden staande, dat wij niets meer dan onderdanen zijn. Dit is een gevolg van hunne leer omtrent de soevereiniteit.

tiek der Nederlanden medegedeeld, waarvan wij hier eenige uittreksels mededeelen:

De uitgestrektheid van het koninkrijk der Nederlanden is 6,198,137 hectaren; deszelfs hevolking is in vergelijking grooter dan die van Frankrijk, Groot-Brittanje en het grootste gedeelte der Europeesche staten; zij bedroeg, in het jaar 1826, 6,088,300 zielen, hetwelk 9,822 inwoners voor elke vierkante myriameter van 10,000 hectaren, of één man voor elke hectare oplevert. De berigten, dat zelfde jaar in Engeland en Frankrijk bekend gemaakt, toonen, dat de bevolking van het eerste slechts 6,930 en die van het tweede 5,900 zielen voor de myriameter bedroeg.

De landbouw is altoos een der voornaamste takken van rijkdom van dit land geweest, zoo wel door den overvloed van deszelfs voortbrengselen, als door hunne verscheidenheid. De tarwe brengt er van de twee schepel gezaai 32 schepel op, terwijl men in Engeland, niettegenstaande de grootere vruchtbaarheid van den grond en de meerdere voortreffelijkheid van zijne bouwgereedschappen, nauwelijks 8 tot 10 korrels voor één oogst. De inzamelingen van de zuidelijke provincien overtreffen verre de behoeften harer inwoners; doch daar de noordelijke provincien grootendeels met weilanden en tuinen bedekt zijn, is het koninkrijk der Nederlanden dikwijls verplicht om tot de invoering van buitenlandsch koren zijne toevlugt te nemen. Men berekent het totaal der kapitalen, welke aan den landbouw besteed worden, op de somme van 10,395,680,000 franken, en derzelve jaarlijksche opbrengst wordt op 400,761,333 franken begroot.

De kapitalen, welke voor de nijverheid in de handwerken besteed worden, bedragen, in de Nederlanden, eene som van 675 millioen franken jaarlijks, waarvan het derde gedeelte het benefitie van den arbeidsloon en de kapitalisten voorstelt. Men telt 90,000 handwerkslieden, wier daggeld, tegen 1½ frank daags, 40,300,000 franken jaarlijks bedraagt; wanneer men deze som van het derde gedeelte van het geheele kapitaal aftrekt, kan het zuivere voordeel der manufacturiers op 184,000,000 begroot worden.

Ofschoon het gebrek aan een officieel document ons niet veroorlooft om met alle nauwkeurigheid, welke dat belangrijk voorwerp vereischt, van den staat des koophandels in de Nederlanden verslag te geven, hebben wij echter redenen om te veronderstellen, dat hij 225 tot 230 milioen franken in omloop brengt. Uit de officieele berigten, in het jaar 1827 bekend gemaakt, blijkt, dat er jaarlijks ongeveer 10,000 schepen in de onderscheidene havens des lands binnen komen; wanneer men nu elke van derzelve ladingen op 40,000 franken berekent, dan bedragen de kapitalen, door den koophandel ter zee alleen in omloop gebragt, 400 millioen. De handel te lande met Frankrijk en Duitschland, in het jaar 1824, op 152,082,000 franken geschat zijnde, zou de buitenlandsche handel over het algemeen op 560 millioen franken kunnen begroot worden. Uit deze berekening volgt, dat de opbrengsten van den landbouw en de visscherij kunnen gerekend worden op 1,287,598,183 franken, de manufacturen en mijnen op 708,750,000 franken, de buitenlandsche zoo wel als de binnenlandsche koophandel op 860,580,000 franken en dus het totaal op 2,856,928,183 franken.

Het tienjarig budjet, hetwelk in het jaar 1829 vervallen is, biedt het gemakkelijkste middel aan om den staat der financiën van het land te bepalen en wel inzonderheid dien van de door de natie betaalde belastingen voor het onderhoud van het gouvernement en voor de behoefte des lands in het algemeen. Uit dat budjet volgt, dat de middelbare bepaling der schattingen door elken persoon in de Nederlanden betaald, 31 fr. 27½ centimes bedraagt.

De middelbare bepaling der publieke uitgaven belooft 211,910,731 fr. jaarlijks.

In het jaar 1826 waren er van de 3938 gemeenten slechts 684 of een zesde gedeelte zonder scholen, terwijl in Frankrijk twee derde gedeelten daarvan beroofd waren; in dit laatste land is de evenredigheid der kinderen, welke de scholen bezoeken 100 van de 2019 inwoners; zij is in de Nederlanden 100 van de 947. Men moet opmerken, dat de middelen van onderwijs in de noordelijke provincien veel talrijker zijn dan in de zuidelijke. De hooge scholen zijn insgelijks in den bloeiendsten staat, en men telde in het jaar 1826, op de zes hooge scholen des koninkrijks, 2752 studenten.

Indien men naar de voortbrengselen der drukpers den graad van beschaving van eenen staat mag berekenen, dan biedt ons, in dit opzigt, het koninkrijk der Nederlanden het voldoende bewijs a.n. Het getal gedrukte bladen papier te Brussel alleen, hetwelk in het jaar 1815 slechts 4,650,000 was, is, in het jaar 1828, tot 12,600,000 opgeklommen. De periodieke drukpers is niet minder overvloedig; zij verspreidt in de Nederlanden 21,900,000 bladen papier jaarlijks, zonder nog van de letterkundige en wetenschappelijke dagbladen te spreken. Het getal van die bladen bedraagt in Engeland 25,684,000 en in Frankrijk 26,420,000, waaruit volgt, dat er in de Nederlanden 60,000, in Frankrijk 72,380 en in Engeland 70,370 bladen dagelijks in omloop zijn; hetwelk voor het eerste land 1 op de honderd, voor Frankrijk 1 op 137 en voor Engeland 1 blad op 184 personen oplevert.

De kolonien van landbouw, welke in de Nederlanden bestaan,

verdienen de aandacht te vestigen; de eersten der kolonien werden, in het jaar 1818 opgerigt, te Frederiksoord, in de provincie Drenthe, welke de minst bevolkte van het koninkrijk is. Het getal der kolonisten bedroeg aldaar, op het einde van het jaar 1828, 7,614. Dergelijke kolonien, later in de zuidelijke provincien opgerigt, verschaften reeds, in het jaar 1828, aan meer dan 1000 arme menschen voedsel.

De officiële stukken bewijzen, dat het getal misdaden, welke in de Nederlanden gepleegd worden, niet minder groot is dan in de andere landen. Het getal personen, welke in den loop van het jaar 1827 voor de onderscheidene gerechtshoven gebragt zijn, is 1 van de 4380, een getal, hetwelk bijna de in Frankrijk bestaande evenredigheid, welke is 1 van de 4,151 evenaart. Bij de vergelijking van het aantal misdaden in die twee landen, moet men een onderscheid maken tusschen de misdaden tegen de personen en die tegen de eigendommen begaan. Van de 100 beschuldigten telde men, in het jaar 1824, in de Nederlanden, slechts 22 beschuldigd van misdaden tegen de personen, terwijl derzelver getal in Frankrijk 28 beliep. De groote misdaden, zoo als moord en vergiftiging, staan als 1 tot 16; maar indien men overweegt, dat de bevolking der beide landen in evenredigheid is als 1 tot 5, volgt hieruit, dat de groote misdaden in Frankrijk driemaal talrijker zijn als in de Nederlanden.

Vervolg van het

BESLUIT VAN DEN 27 MEI, BETREKKELIJK HET ONDERWIJS.

Art. 9 van het besluit bevat: «Een ieder die de noodige kundigheden, op welke wyse en waar het ook zy, zal hebben opgedaan, zal tot alle examens toegelaten worden, en dienvolgens alle getuigschriften of graden tot de uitoefening van zekere bedieningen of beroepen vereischt wordende, verkrijgen. Onze minister van binnenlandsche zaken zal ons, zoodra mogelijk, de noodige voordragt aanbieden tot het bepalen der wyse, waarop de examens zullen worden afgelegd.»

Ten opzichte van deze bepalingen, zijn er eenige min of meer belangrijke aanmerkingen te maken, onder andere ééne, welke tot hiestoe niet is voorgekomen.

Men beweert, dat dit artikel, indien het opregt werd nagekomen, in weinig tijds de hooge scholen schier ledig zou laten. Want waarom, zegt men, worden de hooge scholen door de meeste jonge lieden bezocht? omdat zij daartoe gedwongen worden. Derhalve, zoodra de verplichting ophoudt, zullen zij dezelve niet meer bezoeken; zij zullen te huis blijven, om zich van bijzondere hoogleeraars te voorzien, of wel zich zelve in hunne studeervertrekken, tot de examens voorbereiden.

De redenering komt oogenschijnlijk regtmatig en natuurlijk voor; doch wij twifelen zeer, of het wezenlijk dus gemeend is.

Om, voor het tegenwoordige, tot de examens toegelaten te worden, moet men, in hoedanigheid van student der hooge school, de aldaar gegeven wordende lessen gehoord hebben; en ter bekoming van de hoedanigheid van student der hooge school, moet men zich laten inschrijven, en die inschrijvingen moeten betaald worden. Doch men kan ook, buiten inschrijving, de lessen bijwonen; alleen in dit geval, is men geen student van de hooge school, en bij gevolg wordt men tot de examens niet toegelaten. Maar volgens het nieuw besluit wordt men tot het onderzoek toegelaten, op wat wyse en waar het ook zy, dat men de vereischte kunde heeft verkregen. Derhalve zullen de jongelingen, welke, buiten inschrijving, de lessen der hooge scholen bijgewoond hebben, voortaan tot de examens worden toegelaten, even als zij, welke zich hebben laten inschrijven.

Welke gevolgen zullen deze bepalingen van het besluit hebben? de zaak is duidelijk; de jongelingen zullen van de inschrijvingen afzien; want zij zullen zich wachten van overtollige kosten te maken; maar zij zullen er niet van afzien om de lessen van de hooge scholen bij te wonen, dit is even duidelijk, vermits zij in dezelve gratis studeren, welk voordeel zij nergens anders zullen vinden. Zelfs komt het zeer waarschijnlijk voor, dat alsdan het getal der studenten op de hooge scholen zal toenemen; want waar zouden zij voor minderen prijs zoo veel vereenigde kundigheden vinden?

Doch hieruit volgt insgelijks, dat de hoogleeraars der hooge scholen genoodzaakt zouden zijn, om van hun traktement en van de regten voor de examens te moeten bestaan. Wijders komt nog in aanmerking, dat, indien de commissien, welke voortaan met het onderzoek der studenten en met het verleenen van diploma's belast zijn, niet uit de heeren hoogleeraars werden samengesteld, zij volstrekt niets anders dan hun traktement zouden genieten.

Trouwens, van den eenen kant is het billijk, dat de lessen gratis worden gegeven; van den anderen kant, zal het traktement alleen toereikende zijn, om den rijver der geleerden op te wekken, en op de leerstoelen de meest verdienstelijke mannen te plaatsen? Men heeft reden om het tegendeel te vreezen.

Hoe moet men zich derhalve gedragen? elk zonder onderscheid eene retributie opleggen, die de academische lessen wilde bijwonen, doch deze belooning moet zeer matig zijn; of wel het traktement der hoogleeraars vermeerderen. Maar de kosten, welke onze zes hooge scholen den staat veroorzaken, zijn zeer groot; zou het voorzigtig zijn die te verzwaren? Indien wij zoo

veel hooge scholen niet hadden, zou het hulpmiddel spoedig voorhanden zijn.

Het artikel, dat wij onderzoeken, duidt noch de bedieningen noch de beroepen aan, waarvoor men voortaan de graden en diploma's zal vorderen; zal men in dat opzigt de thans bestaande bepalingen, uitgenomen die, welke de bijzondere onderwijzers betreffen, nakomen?

De minister van binnenlandsche zaken wordt gelast den Koning voordragten te doen, *betrekkelyk de wyse van de af te leggen examens*. Het is onnoodig aan te merken, dat, alvorens de bepalingen, tot dat einde daargesteld, te kennen, het onmogelijk is art. 9 grondig te beoordeelen. Indien de commissien, welke de kandidaten zullen onderzoeken, en hen diploma's verleenen, niet afhankelijk zijn, is het duidelijk, dat dit artikel eene wijze mededinging voor het hooger onderwijs daarstelt; doch indien dezelve afhankelijk zijn, beteekent dat artikel niets.

Rotterdam, juni 1830.

Men was de onbeduidende utrechtische Kerk bijna vergeten, toen onlangs, bij gelegenheid van het afsterven en begraven van zekeren *Bernardus Kuitert*, alhier, een buitengewoon gerucht gemaakt werd, dat ons derzelver aanwezigheid herinnerde.

De *Rotterdamsche Courant* gaf de kennisgeving van het overlijden, zoo als dezelve haar waarschijnlijk was opgegeven, en zij deed wel! (*Il faut vivre.*)

Hierop plaatste het protestantsche *Advertentieblad* van 22 mei, een brief, tastelijk geschreven, om de R. K. geestelijkheid zwart te maken, doch dezelve is te ver boven zulke aanvallen verheven, om er zich tegen te verdedigen; en zij zal het mij niet eens dank wijten, dat ik hiervan melding heb gemaakt. Men verhaalt, dat alle leeraars der verschillende protestantsche gemeenten, de begravenis bijwoonden, maar dat de heeren katholieke priesters der leeuwenstraatsche en andere roomsche kerken, hadden geweigerd de begravenis bij te wonen. Schandelijke leugen! men had de met Rome in eendragt zijnde geestelijken niet gevraagd; dus konden zij niet weigeren. Trouwens dezelve zouden bij de begravenis van iemand juist, omdat hij een schismatische pastoor was, al vrij mal gefigureerd hebben. Zoude men van eenen ambtenaar kunnen vorderen, dat hij ambtshalve de laatste eér bewees aan iemand, die buiten de wet gesteld was? En zou men zulks van katholieke priesters vorderen, omtrent iemand, die buiten de gemeenschap der katholieke Kerk gesloten is. De *Arnhemse Courant* van 27 mei schijnt beter onderrigt te zijn. Zij verhaalt met de pretentie van een oud zusje, die van het geheim weet, dat de protestantsche leeraars, uit eigen beweging, zich tot de executeuren gewend hadden, met verzoek, dat hun het bijwonen der begravenisplegtigheid mogt worden vergund, en waardoor van zelfs het praatje van het *Advertentieblad* vervalft. Naar eenig gewoone over het opnemen derbaar, den plegtigen omgang, het neêrzetten der kist en wie weet welke handgrepen meer, komt men aan de aanspraak van domine *Messchaart*. Die goede man vertelt zoo wat over des overledenen verdraagzaamheid, over zijne milde bijdragen tot de bijbelmaatschappij, over zijnen ijver, om bij de begravenis van protestantsche leeraars tegenwoordig te zijn enz. Eeuwig jammer, dat men de dignitarissen der broeders vrijmetselaars niet verzocht had, daar zijn en onder, die anders bekwaam zijn, om met veel woorden weinig te zeggen, daar is domine maar een bals bij.

En ten slotte komt de *Staats-Courant*, en zegt zoo, maar zonder omschrijving, dat de domine's van alle kleuren, zich met eenige R. K. geestelijken vereenigden, om het stoffelijk overblijfsel van hunnen ambtgenoot naar het graf te vergezellen.

Daar nu de janseniste priesters en gemeenten buiten de provincien Holland en Utrecht niet bekend zijn, zonden de R. K. van andere provincien uit het verhaalde in de *Arnhemse* en *Staats-Courant*, waar die jansenisten of schismatische priesters eenvoudig R. K. geestelijken en pastora genoemd worden, met regt de grootste twijfeling over de catholiciteit onzer geestelijkheid kunnen hebben, hetgeen ik tot mijn leedwesen reeds in België vernootien heb, zoo verzoek ik de redactie van den *Noord-Brabander* deze een plaatsje in te ruimen, terwijl ik al dat gerucht voor niets anders aanneem, dan voor den samenhang der utrechtische Kerk, die in dit alles niets dan hare onmagt en haar naderend einde verkondigt.

Een Katholiek Rotterdammer.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

De eerste aflevering van de VERZAMELING VAN GOEDE BOEKEN, welke bij A. L. BUKAERT VAN BEESEN, te St. Nicolaas wordt uitgegeven, is, onder den titel van *Bemerkingen op de Verdrukkingen der Kerk, door den Abt MUZZARELLI*, van de pers gekomen.

De Intekening op deze Verzameling van goede Boeken geschiedt bij bovengenoemden. Uitgever en bij de voornaamste Boekhandelaars in het gehele rijk, men ontvangt in het jaar 1600 bladzijden druk van verschillende schoone Werken, tegen den prijs van f 3-25.

BEKENDMAKINGEN.

De Notaris **JOH. DE BERGH**, residentie te 's Hertogenbosch, zal aldaar in het Stads-Koffijhuis, staande aan de Pensmarkt, bewoond bij **J. VAN DUUREN**, op Maandag den 5 Julij 1830, des namiddags ten vier ure provisioneel en 14 dagen daarna op maandag den 19 dierzelfde maand op plaatse en ure voorschreven plaats in het openbaar verkoopen:

Eene zeer aangenaam gelegen en fraaie **BUITENPLAATS**, genaamd *Steenwyk*, bestaande in eene zeer groote, goed gebouwde en wel onderhouden **HEERENHUIZINGE**, **STALEEN-REMISE**, **TUINMANSWONING**, **VOORPLEIN**, **TUINEN**, **VIJVERS**, **DUIVENTIL**, schoone welwassende **HOUTROSSCHEN**, **DREEVEN**, **LANEN** en verdere Bepantingen, waarop vele zware **EIKEN** en andere **BOOMEN**; voorts twee zeer goede **BOUWHOEVEN** met **BOUW- en WEILANDEN**, groot te zamen ruim 57 Bunders, alles bij en aan elkander gelegen te *Vught*, één uur van 's Hertogenbosch, aan den grooten Weg op *Luit*.

Alle welke Goederen in zeven Koopen in het broede bij gedrukte bijtellen zijn omschreven, welke ook in diverse Maas's zullen worden geveild; zullende die Goederen kunnen bezigtigd worden, te rekenen van den 25 Junij tot den dag der provisionele verkooping (son-ten feestdagen uitgezonderd), en mits bevoens bij den Eigenaar op den huise *Steenwyk* aangevraagd. — Zijnde inmiddels nadere Informatie te bekomen bij denzelfden Eigenaar en ten Kantore van voornoemden Notaris **DE BERGH**, te 's Hertogenbosch.

De Notaris **L. C. VANDEVEN**, residentie te 's Hertogenbosch, zal op Dingsdag den 22 Junij 1830, des voormiddags ten 10 ure, ten huise van de weduwe **WERNHOF**, in het Voorhuis, te Engelen: in het openbaar over het seizoen van den jaer 1830 **VERPACHTEN**:
Ongeveer veertig Bunders **HOOLAND**, gelegen in den Polder van Engelen.

Men presenteert **UIT DE HAND TE KOOP**: **Leere Cylinder-Drukkers,**

met eene kwantiteit van bijna 7 honderd ponden gegoten **LETTERS** in vele soorten, **GROOTE** en **KLEINE KAPITALEN**, **BLOEMWERKEN**, **VIGNETTEN**, **LINIEWERK**, dertig à veertig **LETTERKASTEN**, ijzeren **RAMEN**, **ZETHAKEN**, **GALEIEN**, en hetgene verder tot eene kompleete **BOEKDRUKKERIJ** behoort, al hetwelk slechts 3 à 4 jaren in gebruik is geweest!

Een **PROEFDruk** der verschillende soorten van Letters, Cijfers, Vignetten, Bloem- en Linie-werken is voorhanden en verkrijgbaar bij, en men kan zich, om nadere inlichtingen en bezigtiging dezer Drukkerij te bekomen, en om deswegens den koop aan te gaan, verzoegen ten kantore van **H. G. BOISIUS** A^c, Commissionair te 's Hertogenbosch. Brieven franko.

Iemand van meening zijnde, om alhier of binnen deze provincie een fabriek van een ieder dagelijks **CONSUMTIE ARTIKEL** op te richten, heeft tot voltooiing dierzelve slechts de geringe som van **TWEE** of **DRIE HONDERD GULDEN** noodig; welke som hij tegen eene billijke **INTEREST** wenst te bekomen. — Wordende den voorschietter gelijktijdig het voorrecht toegekend, om des verkiende daarvan een **UNIVERSITEITENDE DEPOT** voor deze stad en omliggende plaatsen op voordeelige condities te vestigen.

Iemand hierop reflecterende, gelieve zich met franko brieven onder letter **V** te verzoegen bij de Drukkers en Uitgevers van dit Dagblad.

's Bosch, Junij 1830.

BERNARDUS HARTOGENSIS, in de Keizerstraat, bij het *Ronde Wessels*, te 's Hertogenbosch, aangevoert dat hij zich belast met het inschrijven op de **NEGOCIATIE**, waarbij de **RECHTEN** van de **SENDELAAT**, hetwelk buiten enige kosten kan geschieden. Voorts zijn bij hem voor **BEURSPRIJS** te bekomen **AANDEELLEN** der **BANK** te **BRUSSEL**, losbaar met **PREMIEN**, waarvan de eerste trekking den 1 Julij geschied; belastende hij zich bij voortdoring met alles wat tot den **HANDEL** en **ADMINISTRATIE** betrekking heeft.

In eene solide **AFFAIRE**, in eene der steden van het noordelijke deel onzes rijks, wordt gevraagd, als compagnon: een **PERSOON** van den R. K. Godsdienst, die aanbrenge kan een kapitaal van **TIEN DUIZEND GULDEN**; degene die hiertoe in staat en genegen mogt zijn, wende zich met gefrankeerde brieven onder letter **H** aan het adres van **A. SCHIKHOFF**, Boekverkooper te *Utrecht*.

Aan de Peilschaal van den Boem hier ter stede stond het water Den 18 Junij ten 12 ure 0 el 5 palm 5 duim onder O.

Hoogte der rivier de Maas, aan de peilschaal te Grave, 's morgens ten acht ure.

DATUM.	PEILSCHAAL					
	HOOG		IN 24 UREN			
	El.	Stroep.	GEWASSEN		GEVALLEN	
16 Junij.	1	630	0	280	0	000
17 "	2	400	0	770	0	000

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 17 Junij, zijn geweest:

Rogge,	} <i>het nederlandsch maat.</i>	5-35	à	4-00.
Boekweit,		5-80	à	5-30.
Haver,		0-00	à	0-00.
Garst,		0-00	à	0-00.
Het nederlandsch pond boter		0-66	à	0-60.
De drie nederlandsche ponden roggebrood 26 cents.				

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 16 JUNI.

NEDERLANDEN.		FRANKRIJK.		ENGLAND.		PRUSSEN.		SPANJE.		POLLEN.		WENEN.		MARSE.		ANDERWAARDEN.	
Werkelijke Schuld.	à 2% pOt.	64 1/2	-	65													
Uitgestelde dito		11 1/2	-	12 1/2													
Kausbiljetten.		30%	-	34													
Stellen van uitgelezen dito.																	
Amortisatie-Syndikaat	4% pOt.	100	-	100													
Domein Losrenten	2 1/2%	99 1/2	-	100													
Handel-Maatschappij.	4%	94 1/2	-	100													
Inschrijving op het Grootboek.	3		-	79	-	76											
Certifikaten van dito.																	
Bij <i>Hays</i> en C ^o .	5		-	104 1/4	-	104											
Negotiatie 1828.				104 1/2	-	105											
Inschrijving op het Grootboek.	6		-	78	-	76											
Certifikaten van dito.				78	-	76											
Cert. dito Hamburg Admin.	5		-	102 1/2	-	101											
Dito te Londen genegocieerd.				102 1/4	-	102 1/2											
In Londen genegocieerd.																	
Idem 2 ^o Ligting																	
Renten perpetuel				95	-	97											
Neg. bij <i>Hays</i> en C ^o .				70 1/2	-	71 1/2											
Te Parijs en Londen gedom.				16	-	17											
Compons				10 1/2	-	10											
Loten				111	-	114											
Bank.	5 pOt.	99 1/2	-	100 1/2		100											
Dito.		99	-	100		100											
Certifikaten.	2 1/2%																
Metaal.	5		-	96 1/2	-	97											
Dito te Londen genegocieerd.				97 1/2	-	98 1/2											
Dito.	2 1/2%			98 1/2	-	99											
Bank-Aktien	3		-	1635	-	1640											
Aandeeien f 100 bij <i>Rotchild</i> .				214	-	216											
Dito " 250 dito				414	-	416											
Cert. bij <i>Lamaison</i> en <i>Bouper</i> .	5		-														
Dito <i>Napelsche</i> Adm.				82 1/2	-	84											
Dito te Londen genegocieerd.				95	-	96											
Negotiatie in Londen.	3		-	94	-	95											
Geconsolideerde.				90 1/2	-	93											